Informatsioon ja Eesti seisukohad Euroopa Liidu kaubandusministrite kohtumisel 30.11.2026

30. novembril 2026 toimub Brüsselis Euroopa Liidu (EL) välisasjade nõukogu kohtumine kaubandusministrite koosseisus. Kohtumisel arutavad ministrid EL-USA kaubandussuhteid, majandusjulgeolekut, ELi kaubandussuhet CPTPP riikidega (Kõikehõlmav ja Progressiivne Leping Vaikse Ookeani Üleseks Partnerluseks, ing. k Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership). Lisaks annab Euroopa Komisjon ülevaate iga-aastasest aruandest ELi vabakaubanduslepingute lihtsustamise, rakendamise ja jõustamise kohta. Samuti annab OECD hommikusöögi formaadis ülevaate oma tegevustest turu liigse kontsentreerituse ja struktuurse tootmisvõimsuse ülejäägi mõju analüüsimisel ning lõunasöögi formaadis on võimalik arutada EL-USA kaubandussuhteid. Lõunasöögile on kutsutud ka USA kaubandusesindaja Jamieson Greer. Eestit esindab kohtumisel Välisministeeriumi välismajanduse ja arengukoostööküsimuste asekantsler Mariin Ratnik.

Uuendatud seisukohad esitatakse majandusjulgeoleku ja kaubanduse mitmekesistamise päevakorrapunkti raames, ülejäänud teemades lähtutakse Eesti esindamisel olemasolevatest Vabariigi Valitsuse seisukohtades.

Informatsiooni ELi koordinatsioonikogule ja Vabariigi Valitsusele esitamiseks on koostanud Välisministeeriumi väliskaubanduspoliitika ja rahvusvaheliste majandusorganisatsioonide osakonna nõunik Aap Neljas (aap.neljas@mfa.ee) ja lauaülemad Kristi Kraavi-Käerdi (kristi.kraavi-kaerdi@mfa.ee), Kätlin Joala (katlin.joala@mfa.ee) ja Eva-Lotta Mett (eva-lotta.mett@mfa.ee). Valdkonna eest vastutavad asekantslerid on Välisministeeriumi välismajanduse ja arengukoostööküsimuste asekantsler Mariin Ratnik (mariin.ratnik@mfa.ee) ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandus- ja tööstuspoliitika asekantsler Sandra Särav-Tammus (sandra.sarav@mkm.ee).

1. Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide kaubandussuhted

Kaubandusministrid arutavad omavahel ELi ja Ameerika Ühendriikide (USA) kaubandussuhete hetkeseisu. 2025. aastal toimusid ELi ja USA vahel pingelised kaubandusläbirääkimised. 12. märtsil 2025 kehtestas USA 25% tollimaksud terase, alumiiniumi ning teatud terast ja alumiiniumi sisaldavate toodete impordile (kogu maailmast, sh EList). 4. juunil teatas president Trump, et kehtestab EList pärit terasele ja alumiiniumile 50% tollimaksu. Lisaks teatas USA 27. märtsil, et kehtestab 25% tollimaksu kõigile riiki imporditavatele autodele. 2. aprillil teatas president Trump, et kehtestab läbivalt enamikule maailma riikidele tollimaksud 10% ja mõnedele suuremad tollimaksud (sh ELi toodetele 20% tollimaks). Vastuseks USA kehtestatud tollimaksudele plaanis Euroopa Komisjon kasutusele võtta rea vastumeetmeid, et kaitsta ELi põhjendamatute kaubanduspiirangute mõju eest. 9. aprillil teatas USA, et peatab 90 päevaks 2. aprillil kehtestatud kõrgemad tollimaksud, jättes kehtima minimaalse 10% tollimaksu. Sellest tulenevalt tuli Euroopa Komisjon 10. aprillil välja ettepanekuga peatada vastumeetmete rakendamine 90 päevaks, et anda aega USAga läbirääkimisteks. 27. juulil 2025 saavutasid Euroopa Komisjoni president von der Leyen ja USA president Trump poliitilise kokkuleppe tollimaksude ja muudes EL-USA kaubanduspoliitikat puudutavates küsimustes. Poliitilise kokkuleppe jätkuna avaldati augustis ühisavaldus „ELi ja USA vastastikuse, õiglase ja tasakaalustatud kaubanduse raamkokkuleppe“ kohta, mis määratleb edaspidised EL ja USA kaubandussuhete alused.

USA tolli- ja kaubanduspoliitika mõju Eestile on üldiselt piiratud, sest meie sõltuvus USA turust on väike. Eesti majandusele avaldub mõju pigem kaudselt – läbi nende eksporditurgude, mis on Eestile olulisemad. Kuigi Eesti on väike ja avatud majandus, ei ole USA meie peamine kaubanduspartner. Valdav osa Eesti ekspordist suundub Euroopa Liidu siseturule, mistõttu USA tollipoliitika muutused ei mõjuta otseselt suuremat osa meie kaubavahetusest. USA universaalne 15% tollimaks ELi kaupadele avaldab seega Eestile mõõdukat mõju. Samas võivad teatud sektorid ka võita, kuna osadele kaubagruppidele on USA tolle hoopis alandanud. Näiteks juustule kehtis varem 24,9% tollimaks, kuid nüüd on see langenud 15%-le. Samuti on veoautode tollimaks vähenenud 35%-lt 25%-le ning mootorrataste puhul 21%-lt 15%-le.

Eesti põhisõnumid:

- Ameerika Ühendriigid on jätkuvalt Eesti ja Euroopa Liidu võtmepartner nii poliitilises kui ka majandussfääris. Eesti toetab kaubanduspingete maandamist ja olemasolevate kaubandustõkete kõrvaldamist.
- Eesti toetab ulatuslikku kaubanduse liberaliseerimist Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahel, et edendada vabakaubandust kahe piirkonna vahel.
- Eesti peab oluliseks, et Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahel sõlmitud kaubanduskokkulepe aitab kaasa kaubandusrahu tugevdamisele, loob suuremat kindlust maailmamajanduses ning toetab investeerimiskeskkonna stabiilsust.
- Eesti peab oluliseks Euroopa Komisjoni ja Ameerika Ühendriikide vaheliste kaubanduskõneluste jätkumist, et vältida täiendavate piiravate kaubandusmeetmete rakendamist Ameerika Ühendriikide poolt. Samas peab Euroopa Liidul jääma võimalus kehtestada tasakaalustavaid vastumeetmeid, kui Ameerika Ühendriigid peaks kaubanduslepingut rikkuma või laiendama ühepoolselt kaubanduspiiranguid.

Eesti lähtub Vabariigi Valitsuse 9. oktoobri 2025 istungil ja Riigikogu väliskomisjoni 4. novembril 2025 istungil heaks kiidetud Eesti seisukohtadest Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide kaubandussuhete kokkuleppe rakendamise ja teatud Ameerika Ühendriikide importidele tollitariifide vähendamise kohta; Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2025 istungil heaks kiidetud ja Riigikogu väliskomisjoni 10. juuli 2025 istungil toetatud Eesti seisukohtadest 14. juuli 2025 toimunud välisasjade nõukogu kaubandusministrite koosseisu kohtumisel; Vabariigi Valitsuse 17. aprilli 2025 istungil heaks kiidetud ja Riigikogu väliskomisjoni 21. aprilli 2025 istungil heaks kiidetud Eesti täiendatud seisukohtadest Euroopa Liidu – Ameerika Ühendriikide kaubandussuhete kohta; ning Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 2025 istungil ja Riigikogu väliskomisjoni 4. aprillil 2025 istungil heaks kiidetud Eesti seisukohtadest 7. aprillil 2025 toimunud erakorralisel välisasjade nõukogu kaubandusministrite koosseisu kohtumisel.

2. Majandusjulgeolek ja kaubanduse mitmekesistamine

Globaalsed kriisid, turumoonutused ja ekspordikontrolli režiimid on kujunenud majanduspoliitika keskseteks riskiteguriteks, mida kasutatakse üha enam majandusliku mõjuvõimu kujundamise vahendina. Seetõttu on tekkinud vajadus liikuda turu efektiivsuse maksimeerimiselt suurema rõhuasetusega riskijuhtimisele ja vastupanuvõime tugevdamisele. Nende eesmärkide saavutamist toetavad Euroopa Liidu majandusjulgeoleku meetmed, mille eesmärk on tagada liidu avatud strateegiline autonoomia ning tugevdada liikmesriikide majanduste toimimist ja vastupidavust.

Majandusjulgeoleku tagamine on jätkuvalt ELi kõrge prioriteet, millele annab fooni Venemaa jätkuv agressioonisõda Ukrainas, Hiina majandusmudeli kasvav suunatus globaalse majanduskeskkonna moonutamisele, kasvavad pinged Atlandi-ülestes suhetes ning konflikt Lähis-Idas.

Ministrite arutelu keskendub tõenäoliselt ka hiljuti Prantsusmaa ja Saksamaa esitatud ühispaberile, milles tehakse Euroopa Komisjonile ettepanekuid ELi kaubandus- ja investeerimissuhete tasakaalustamiseks. Lisaks on lähiajal oodata Euroopa Komisjoni uut teatist „DiversifyEU", mis käsitleb samuti ELi majanduslike sõltuvuste vähendamist ja kaubandussuhete mitmekesistamist ja peaks sisaldama ettepanekuid uuteks meetmeteks, sealhulgas kaubandusinstrumendiks.

Prantsusmaa ja Saksamaa ühispaber avaldati vahetult enne ELi kaubandusvoliniku visiiti Pekingisse (8.–9. oktoober) ja Euroopa Ülemkogu kohtumist, kus ELi konkurentsivõime arutelu raames käsitleti ka globaalseid makromajanduslikke tasakaalustamatusi.

Ettepanek Vabariigi Valitsuse seisukohtadeks:

1.1. Eesti toetab Euroopa Liidu kaubandussuhetes Hiinaga kaheröövpset lähenemist, mis ühendab tulemustele suunatud dialoogi ning liidu ühtse ning otsustava tegutsemise oma huvide kaitseks. Rõhutame, et riskide maandamine ei tohi kahjustada Euroopa Liidu ja Eesti ettevõtete konkurentsivõimet ning peab olema järkjärguline ja sihitatud, lähtudes põhimõttest „nii avatud kui võimalik, nii suletud kui vajalik".

Selgitus: Prantsusmaa president ja Saksamaa liidukantsler saatsid 5. oktoobril 2026 komisjoni presidendile ühiskirja, milles tehakse ettepanekud ELi kaubandus- ja investeerimissuhete tasakaalustamiseks (olemasolevate kaubanduskaitsevahendite tõhusam kasutamine, uued instrumendid, vahetuskursid, vastumeetmete kaardistamine, partnerlused ja tööstusbaasi tugevdamine). Ettepanekute taustaks on ELi rekordiline kaubandusdefitsiit Hiinaga: 2025. aastal 360 mld eurot ja 2026. aasta esimesel poolaastal juba 200 mld eurot. Euroopa Ülemkogu on leidnud, et ELi ja Hiina kaubandussuhted praegusel kujul ei ole jätkusuutlikud ning kutsus oktoobris üles ELi kaubanduspoliitilisi vahendeid kiiresti tugevdama. Liikmesriikide enamus toetab ühispaberi üldsuunda, kuid üksmeelt konkreetsete instrumentide detailide osas veel ei ole. Paber peegeldab eelkõige suurte tööstusriikide huve. Eesti kui väike ja avatud majandus, mis sõltub imporditud toorainetest, komponentidest ja pooltoodetest, peab edasistes aruteludes jälgima meetmete proportsionaalsust, halduskoormust ja väikeriikide huvide arvestamist.

1.2. Eesti toetab strateegiliste sõltuvuste läbimõeldud vähendamist, säilitades samal ajal avatuse rahvusvahelisele koostööle. Sõltuvuste vähendamise meetmed peavad olema sihipärased ja proportsionaalsed ning nende kavandamisel tuleb hinnata võimalikku mõju Euroopa Liidu, sealhulgas Eesti ettevõtete konkurentsivõimele.

Selgitus: Eesti peab oluliseks vähendada strateegilisi sõltuvusi valdkondades, mis on meie ja ELi majandusjulgeoleku, majandusliku vastupidavuse ja tehnoloogilise arengu seisukohast kriitilise tähtsusega. Samal ajal tuleb säilitada avatud ja reeglitel põhinev rahvusvaheline kaubandus ning koostöö partneritega. Sõltuvuste vähendamise meetmed peavad olema sihipärased ja proportsionaalsed ning nende kavandamisel tuleb hinnata võimalikku mõju Eesti ja ELi ettevõtete konkurentsivõimele.

1.3. Eesti toetab Euroopa Liidu olemasolevate kaubanduskaitsevahendite tõhusamat kasutamist ja Euroopa Komisjoni omal algatusel algatatavate uurimiste suurendamist. Olemasolevate kaubanduskaitsevahendite rakendamisel tuleb arvestada nende mõjuga Euroopa Liidu väärtusahelale ja usaldusväärsetele kaubanduspartneritele.

Selgitus: Eesti peab oluliseks ELi olemasolevate kaubanduskaitsevahendite (näiteks dumpinguvastased meetmed, tasakaalustavad meetmed, majandusliku survestamise vastane instrument ehk ACI) tõhusat ja järjepidevat rakendamist, et tagada aus konkurents ning kaitsta Eesti ja EL ettevõtteid ebaausate kaubandustavade eest. Samuti toetame, et komisjon algataks kaubanduskaitseuurimisi senisest sagedamini omal algatusel (ex officio). Taolised uurimised vähendavad üksikute ettevõtete ja liikmesriikide vastu suunatud vastumeetmete riski. Olemasolevate kaubanduskaitsevahendite rakendamisel tuleb siiski hinnata nende laiemat majanduslikku mõju, sh võimalikku mõju väärtusahelatele, ettevõtete konkurentsivõimele ja suhetele usaldusväärsete kaubanduspartneritega. Oluline on tagada, et olemasolevate meetmete kasutamine oleks põhjendatud, proportsionaalne ja kooskõlas ELi pikaajaliste kaubandushuvidega.

1.4. Eesti on valmis kaaluma uute kaubanduskaitseinstrumentide, sealhulgas mitmekesistamise instrumenti, solidaarsusmehhanismi ja kiirreageerimise instrumenti süsteemsete turumoonutuste vastu loomist, kui olemasolevatest vahenditest ei piisa tasakaalustatud kaubandussuhete tagamiseks. Võimalikud uued vahendid peaksid vastama järgmistele põhimõtetele:

1) **need on sihitud, proportsionaalsed, riskipõhised ja Maailma Kaubandusorganisatsiooni reeglitega kooskõlas ning sisaldavad põhjalikku mõjuhinnangut;**
2) **neil on selged käivituskriteeriumid ja väike halduskoormus ning need tagavad liikmesriikide sisulise osaluse otsustamisel;**
3) **need loovad ettevõtetele stiimuleid.**

Selgitus: Komisjoni president teatas pärast 2026. a juuni Euroopa Ülemkogu, et komisjon töötab välja uued vahendid makromajanduslike tasakaalustamatuste vastu, sealhulgas riigineutraalse mitmekesistamise instrumendi. 16. septembri 2026. aasta kõnes Euroopa Liidu olukorrast (SOTEU) nimetas ta kaubandusdefitsiiti Hiinaga murdepunktiks ja kinnitas, et EL kasutab suhete tasakaalustamiseks kõiki olemasolevaid vahendeid. Ka Prantsusmaa ja Saksamaa 5. oktoobri ühispaber tegi ettepaneku luua mitmekesistamise instrument ning „otsustava ja süsteemse reageerimise“ instrument. Teadaoleva info põhjal võivad uued vahendid olla järgmised:

- Mitmekesistamise instrument (*DiversifyEU*). Komisjon kogus 29. septembrist 27. oktoobrini 2026 huvitatud osapoolte tagasisidet uue määruse kohta, mis käsitleks olukordi, kus suur strateegiline sõltuvus ühest tarnijariigist ohustab ELi varustuskindlust. Instrument oleks osa laiemast mitmekesistamist ja majanduslikku vastupanuvõimet käsitlevast teatisest, mis sisaldaks ka regulatiivseid meetmeid (ja võimalik, et ka rahalist toetust). Paketti on oodata 2026. aasta detsembris.
- Solidaarsusmehhanism. Mehhanism toetaks ettevõtteid, kes mitmekesistavad kriitilisi tarneid ja leevendaks kolmandate riikide vastumeetmete mõju liikmesriikidele ja sektoritele. Mehhanismi rahastamine on seotud ELi järgmise mitmeaastase finantsraamistiku läbirääkimistega ning selle maht sõltuks võimalike vastumeetmete ulatusest.

- Kiirreageerimise instrument süsteemsete turumoonutuste vastu. Ühispaberi kohaselt võimaldaks vahend piirata juurdepääsu ühtsele turule riikidele, kes poliitiliste või majanduslike vahenditega takistavad võrdsete konkurentsitingimuste taastamist, vajadusel kuni turult kohese väljaarvamiseni. Ettepanekut on oodata 2026. aasta lõpus või 2027. aasta alguses.

Kuna komisjon ei ole õigusaktide ettepanekuid veel avaldanud, ei ole paljud olulised üksikasjad veel selged: vahendite täpne kohaldamisala ja käivituskriteeriumid, otsustusprotsess ja liikmesriikide roll, rahastamine ning seos olemasolevate vahenditega, sh sunnivastase instrumendiga (ACI). Sellest hoolimata on Eesti valmis ettepanekuid sisuliselt arutama, lähtudes seisukohas toodud põhimõtetest. Eesti jaoks on eriti oluline, et mitmekesistamise instrument ei tooks ettevõtetele, eelkõige VKE-dele, kaasa sisend- ja energiahindade järsku tõusu ega ebamõistlikku halduskoormust ning et ettevõtted saaksid jätkata senisel viisil, kui alternatiivseid tarnijaid ei ole. Kiirreageerimise instrument peab olema viimane abinõu ja sisaldama liidu huvi testi ning pöördhäälteenamusega otsustamist tuleb põhjalikult analüüsida. Solidaarsusmehhanism peab olema lihtne ja väikeriikidele ligipääsetav. Iga konkreetse õigusakti ettepaneku kohta kujundab Eesti eraldi seisukohad pärast ettepaneku avaldamist ja mõjuhinnangu analüüsimist.

1.5. Eesti peab Euroopa Liidu vabakaubanduslepinguid jätkuvalt parimaks viisiks kaubanduse mitmekesistamisel. Toetame koostööd vabakaubanduspartneritega, et vältida kokkulepitud reeglitest kõrvalehoidmist kolmandate riikide kaudu. Selleks tuleb tagada, et lepingutest tulenevaid soodustusi saaksid kasutada ainult nende kaupade puhul, mis on tegelikult partnerriigis toodetud. Samuti tuleb tagada, et kolmandate riikide kaubad ei jõuaks partnerriikide kaudu soodustingimustel Euroopa Liidu turule ega väldiks sel viisil liidu kaubanduskaitsemeetmeid.

Selgitus: Saksamaa-Prantsusmaa ühispaber kutsub ELi tegema vabakaubanduspartneritega koostööd, et vältida ELi kaitsemeetmetest ja välisinvesteeringute nõuetest kõrvalehoidmist kolmandate riikide kaudu. Päritolureeglite ja nende kontrolli eesmärk on tagada, et soodustollimaksu saavad kaubad, mis on partnerriigis piisavalt töödeldud, mitte kaubad, mida on partnerriigi kaudu üksnes ümber laaditud või minimaalselt töödeldud. Tugevam kontroll ja koostöö partnerite tolliasutustega kaitsevad nii ELi kaubanduskaitsemeetmete tõhusust kui ka ausate partnerriikide eksportööride huve. Päritolureeglite ülevaatamine peab aga lähtuma kehtivate lepingute toimimisest ega tohi tõsta ettevõtete halduskoormust ega vähendada ELi atraktiivsust partnerina.

Lisaks lähtub Eesti järgnevatest põhisõnumitest:

- Eesti toetab Euroopa Liidu majandusjulgeoleku tugevdamise teatises esitatud kolme samba lähenemist, milleks on liidu majanduse edendamine ja kaitsmine ning partnerlussuhete loomine. Eesmärk on tagada liidu siseturu avatus ja tugev majandusjulgeolek. Mõistame, et igasugust majandust puudutavat liigset sõltuvust võidakse kasutada mõjutus- või survevahendina liidu vastu.
- Samal ajal peab Eesti vajalikuks rõhutada, et Euroopa Komisjoni majandusjulgeoleku tugevdamiseks planeeritavate tegevuste kõrval peab järgima liidu pikaajalise kaubanduspoliitika kokkulepitud arengusuundi. Samuti toetame Euroopa Liidu standardipõhiste turusüsteemide rakendamist maailmas ja ettevõtete suuremat kaasatust selliste meetmete väljatöötamisse, mille koosmõjul tugevdatakse oluliselt liidu majandust ja vastupanuvõimet.
- Eesti toetab Euroopa Liidu majandusjulgeoleku tugevdamise teatises esitatud põhimõtet suurendada toidujulgeoleku tagamiseks tarneahelate vastupidavust ja vähendada sõltuvusi põllumajandus- ja toidusektoris. Eesti rõhutab, et lisaks lõpptoodete kättesaadavusele, tuleb

tagada juurdepääs ka kriitilise tähtsusega teenustele ja tootmissisenditele, sealhulgas väetistele, loomasöödale ja energiaallikatele. Lisaks toetab Eesti riskide vähendamist toidutööstuses. Selle eesmärgi saavutamine eeldab, et majandusjulgeoleku tugevdamiseks peavad riigiabi eeskirjad võimaldama kõrvaldada turutõrked, mis takistavad investeeringuid toidutööstuse vastupidavuse tugevdamisse ja impordisõltuvuse vähendamisse.

Eesti lähtub Vabariigi Valitsuse 12. märtsil 2026. a istungil ja Riigikogu väliskomisjoni 13. märtsi. 2026. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohtadest Euroopa Liidu välisasjade nõukogu 16. märtsi 2026. a istungil; Vabariigi Valitsuses 19. märtsi 2026. a istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 27. märtsi 2026. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohtadest Euroopa Liidu majandusjulgeoleku tugevdamise teatise ning RESourceEU tegevuskava kohta.

3. Euroopa Liidu kaubandussuhe CPTPP riikidega

ELi ja Kõikehõlmava ja Progressiivse Vaikse ookeani ülese partnerluslepingu (EU–Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership, CPTPP) riikide koostöö osas on viimastel aastatel toimunud oluline edasiminek. CPTPP leping on jõus alates 2018. aastast, mil USA astus välja CPTPP eelkäija lepingust. Selle liikmesriigid on Austraalia, Brunei, Kanada, Tšiili, Jaapan, Malaisia, Mehhiko, Uus-Meremaa, Peruu, Singapur, Ühendkuningriik ja Vietnam. CPTPP eesmärk on edendada vabakaubandust, majandusintegratsiooni ja kõrgemaid tööjõu- ja keskkonnastandardeid piirkonnas. Lepinguosalised töötavad tollimaksude ja kaubandusbarjääride vähendamise ning kaotamise nimel.

ELi poolelt on soov liikuda ELi ja CPTPP koostöös senisest dialoogist konkreetsema ja strateegilisema koostöö suunas. Eriti olulised on majandusjulgeolek, tarneahelate mitmekesistamine, ausama konkurentsikeskkonna toetamine ja WTO-l põhineva rahvusvahelise kaubandussüsteemi tugevdamine. EL algatas koos CPTPP riikidega 20. novembril 2025. a Melbourneis kaubandus- ja investeerimisdialoogi (EU–CPTPP Trade and Investment Dialogue), mis keskendub digitaalse kaubanduse edendamise võimalustele ja tulemusele orienteeritud töö süvendamisele neljas valdkonnas: kaubanduse mitmekesistamine, kaubanduse ja investeeringute hõlbustamine, tarneahelate vastupidavus ja globaalne kaubanduskeskkond.

ELi nõukogu kiitis 2026. aasta juulis heaks komisjonile volituste andmise uue ministrite deklaratsiooni sõlmimise üle läbirääkimiste pidamiseks. 26.11.2026 on kavas Hanois alla kirjutada EL-i ja CPTPP ministrite deklaratsioon koostöö arendamise kohta kaubanduse ja investeeringute valdkonnas. Euroopa Komisjon käsitleb seda deklaratsiooni õiguslikult mittesiduva leppena (NBI; non-binding document). Sellele kirjutaksid alla komisjon ja iga CPTPP riik eraldi.

Ministrite deklaratsioon looks aluse tihedamaks edasiseks koostööks järgmistes valdkondades: digitaalkaubandus, eesmärgiga jõuda digitaalkaubanduse lepinguni; majandusjulgeolek, kavaga jõuda avalduseni tarneahelate katkestuste eelhoiatussüsteemi käivitamise kohta; tarneahelate logistika, kavaga jõuda avalduseni ühiste juhtnööride kohta kaubanduse hõlbustamiseks logistika ja tarneahelate teenuste valdkonnas; kaubandus ja keskkond, kavaga jõuda ühiste juhtnöörideni kaubandusega seotud keskkonnameetmete arendamise, vastuvõtmise ja elluviimise läbipaistvuse, koostöö ja infovahetuse osas.

Eriti loodetakse edasi liikuda järgmiste praktiliste töösuundadega: varajase hoiatuse mehhanismi käivitamine tarneahelate katkestuste puhuks; töö referentsdokumendi koostamiseks kaubanduse hõlbustamiseks logistika ja tarneahelate teenuste valdkonnas; läbipaistvuse, koostöö ja teabevahetuse edendamine kaubandusega seotud keskkonnameetmete väljatöötamisel, vastuvõtmisel ja rakendamisel.

Eesti põhisõnumid:

- Eesti peab oluliseks kõigi ELi kaubanduspartnerluste edendamist ja süvendamist Kõikehõlmava ja Progressiivse Lepingu Vaikse Ookeani Üleseks Partnerluseks riikidega.
- Eriti oluliseks peame koostöö edendamist digitaalkaubanduse valdkonnas ja majandusjulgeoleku tagamisel, sealhulgas tarneahelate kindlustamisel ja varajase hoiatuse mehhanismi käivitamist.

Eesti lähtub Vabariigi Valitsuse 19. juuni 2025. a istungil heaks kiidetud Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteetidest 2025–2027; Vabariigi Valitsuse 2. veebruari 2023. a istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 3. veebruari 2023. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohadest eurorühma 13. veebruari 2023. a kohtumisel ja Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 14. veebruari 2023. a istungil; Vabariigi Valitsuses 29. aprillil 2021. a heaks kiidetud ning 10. mail 2021. a Riigikogu majanduskomisjoni ja 14. mail 2021. a Riigikogu väliskomisjoni istungitel toetatud seisukohtadest komisjoni teatise „Kaubanduspoliitika läbivaatamine: avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“ kohta.

4. AOB: Euroopa Komisjoni ülevaate iga-aastasest aruandest ELi vabakaubanduslepingute lihtsustamise, rakendamise ja jõustamise kohta

Komisjon annab ülevaate iga-aastasest aruandest EL vabakaubanduslepingute lihtsustamise, rakendamise ja jõustamise kohta. 29. juunil 2019. a jõuti 20. a kestnud läbirääkimiste järel poliitilise kokkuleppeni **Mercosuri** (s.o Argentina, Brasiilia, Paraguay ja Uruguay) vabakaubanduslepingu osas. Kokkulepe, mis sisaldab partnerluslepingut ja kaubanduse vahelepingut, allkirjastati 17. jaanuaril 2026 ning kaubanduse vahelepingu ajutine kohaldamine algas 01.05.2026. 2025 viis EL lõpule läbirääkimised **Mehhikoga** 2000. a pärineva assotsiatsioonilepingu (*Global Agreement*) kaubandusosade uuendamiseks. Uuendatud kokkulepe allkirjastati 22.05.2026. a. **Tšiili** vabakaubanduslepingu uuendamise läbirääkimised lõppesid 2021. a lõpus ja 2025. a jõustus ajutine vabakaubandusleping. 8. mail 2021. a lepiti **Indiaga** kokku vabakaubanduslepingu läbirääkimiste taaskäivitamine. Poliitiline kokkulepe vabakaubanduslepingu osas saavutati 27.01.2026 toimunud EL-India tippkohtumisel, leping allkirjastatakse tõenäoliselt 2026. a detsembris. **Tuneesiaga** algasid laiaulatusliku kaubanduslepingu (*Deep and Comprehensive Free Trade Area*, DCFTA) läbirääkimised 2015. a. **Austraaliaga** algasid läbirääkimised 2018. a ja lõppesid 2026. aastal. **Uus-Meremaaga** algasid läbirääkimised 2018. a. Läbirääkimised lõppesid edukalt ja leping jõustus 1. mai 2024. **Ukraina** ja **Moldovaga** jõuti 2025. a sügisel kokkuleppele uuendatud vabakaubanduslepingute (DCFTA) osas. **Indoneesiaga** alustati läbirääkimisi 2016. a. ja allkirjastamine on plaanitud 2026. a detsembrisse.

Usbekistaniga algasid läbirääkimised uue lepingu (laiendatud partnerlus- ja koostöö leping, EPCA) sõlmimiseks 2018. a. ja tänaseks on edukalt lõpule viidud. **Armeeniaga** põhinevad kaubandussuhted laiendatud majandus- ja partnerluslepingul (CEPA), mis jõustus 01.03.2021. Lisaks allkirjastati 8. oktoobril 2026 kaks aastat kehtivad ajutised kaubanduse liberaliseerimise

meetmed suure osa Armeenia kaupade suhtes. **Aserbaidžaaniga** algasid läbirääkimised 2017. a laiendatud partnerlus ja kaubanduslepingu sõlmimiseks (EPCA). **Gruusiaga** põhinevad kaubandussuhted süvendatud ja laiaulatuslikul vabakaubanduslepingul (DCFTA), mis jõustus 1.07.2016. **Kasahstaniga** kaubandussuhteid reguleerib 2015. a allkirjastatud laiendatud partnerlus- ja koostööleping (EPCA), mida rakendatakse 1. maist 2016. **Kõrgõstaniga** on laiendatud koostöö ja partnerluslepingu (EPCA) läbirääkimised lõppenud. **Malaisiaga** algasid läbirääkimised 2010. a. **Filipiinidega** saavutati 22. september 2026 poliitiline kokkulepe vabakaubanduslepingu osas. **Singapuriga** kehtib vabakaubandusleping alates 21.11.2019 ja **Vietnamiga** alates 1. augustist 2020. **Taiga** taastati läbirääkimised 2023. aastal. **Jaapani** ja **Koreaga** kehtivad vabakaubanduslepingud ja regulaarselt kohtuvad kaubanduskomiteed. Lisaks sõlmis EL mõlema riigiga digikaubanduslepingud. **Ida- ja lõunapoolsete Aafrika riikidega** (s.o Komoorid, Madagaskar, Mauritius, Seišellid ja Zimbabwe) algasid majanduspartnerlusleppe süvendamise läbirääkimised 2019. a sügisel. **Kanada** kaubanduslepet (*Comprehensive Economic and Trade Agreement*, CETA) on ajutiselt jõustatud 2017. a sügisest, kuid kõik ELi liikmesriigid pole lepingut ratifitseerinud. **Türgiga** kehtib tolliliit 1995. a lõpust. Juunis 2025. a algasid läbirääkimised **Araabia Ühendemiraatidega (AÜE)** kahepoolse kaubanduslepingu sõlmimiseks. Lisaks on plaanis rääkida läbi ka teiste **Pärsia lahe Araabia riikide koostöönõukogu riikidega** kahepoolsete ja piirkondlike vabakaubanduslepingute sõlmimiseks.

Eesti põhisõnumid:

- Eesti peab oluliseks kõigi käimasolevate vabakaubanduslepingute läbirääkimiste kiiret ja tulemuslikku lõpetamist. Eesti toetab Euroopa Liidu olemasolevate vabakaubanduslepingute tõhusamat jõustamist ja rakendamist.
- Eesti toetab Euroopa Liidu majandushuvide eest seismist ja ebaausatele kaubanduspraktikatele reageerimist tingimusel, et selleks võetavad meetmed ei ole protektsionistlikud ja säilitavad Euroopa Liidu ühtse turu avatuse.

Eesti lähtub Vabariigi Valitsuse 19. juuni 2025. a istungil heaks kiidetud Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteetidest 2025–2027; Vabariigi Valitsuse 19. juunil 2025. a istungil ja 20. juunil 2025. a Riigikogu väliskomisjoni istungil heaks kiidetud seisukohast nõukogu otsuse kohta, mis käsitleb uusi läbirääkimisjuhiseid piirkondliku vabakaubanduslepingu ja kahepoolsete vabakaubanduslepingute sõlmimiseks Pärsia lahe Araabia riikide koostöönõukogu riikidega; Vabariigi Valitsuse 2. veebruari 2023. a istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 3. veebruari 2023. a istungil heaks kiidetud Eesti seisukohadest eurorühma 13. veebruari 2023. a kohtumisel ja Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 14. veebruari 2023. a istungil; Vabariigi Valitsuses 29. aprillil 2021. a heaks kiidetud ning 10. mail 2021. a Riigikogu majanduskomisjoni ja 14. mail 2021. a Riigikogu väliskomisjoni istungitel toetatud seisukohtadest komisjoni teatise „Kaubanduspoliitika läbivaatamine: avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“ kohta; Vabariigi Valitsuse 26. novembri 2015. a istungil heaks kiidetud ning Riigikogu väliskomisjoni 24. novembril 2015. a istungil toetatud seisukohtadest, mis käsitlevad Euroopa Liidu pooleliolevaid kaubanduslepinguid (Mercosur, Austraalia, Uus-Meremaa, Mehhiko, Tšiili).

5. Majandus- ja tööstusministri asendamine Euroopa Liidu välisasjade nõukogu kaubandusministrite kohtumistel 30.11.2026

Välisasjade nõukogu kaubandusministrite kohtumisel on ELi liikmesriigid esindatud kaubandusministri või aseministri või riigisekretäri tasemel. Eesti delegatsiooni juhib antud

korral Välisministeeriumi välismajanduse ja arengukoostööküsimuste asekantsler Mariin Ratnik. Eeltoodust tulenevalt on vajalik anda volitus asekantsler Mariin Ratnikule asendada majandus- ja tööstusministrit ELi välisasjade nõukogu kaubandusministrite kohtumisel 30.11.2026. Volitus antakse Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 151 sätestatud ministri asendamise korra alusel.

Ettepanek Vabariigi Valitsuse seisukohaks:

2. Volitada Välisministeeriumi välismajanduse ja arengukoostööküsimuste asekantsler Mariin Ratnik esindama Eesti Vabariiki Euroopa Liidu välisasjade nõukogu kaubandusministrite 30. novembri 2026. a. istungil.